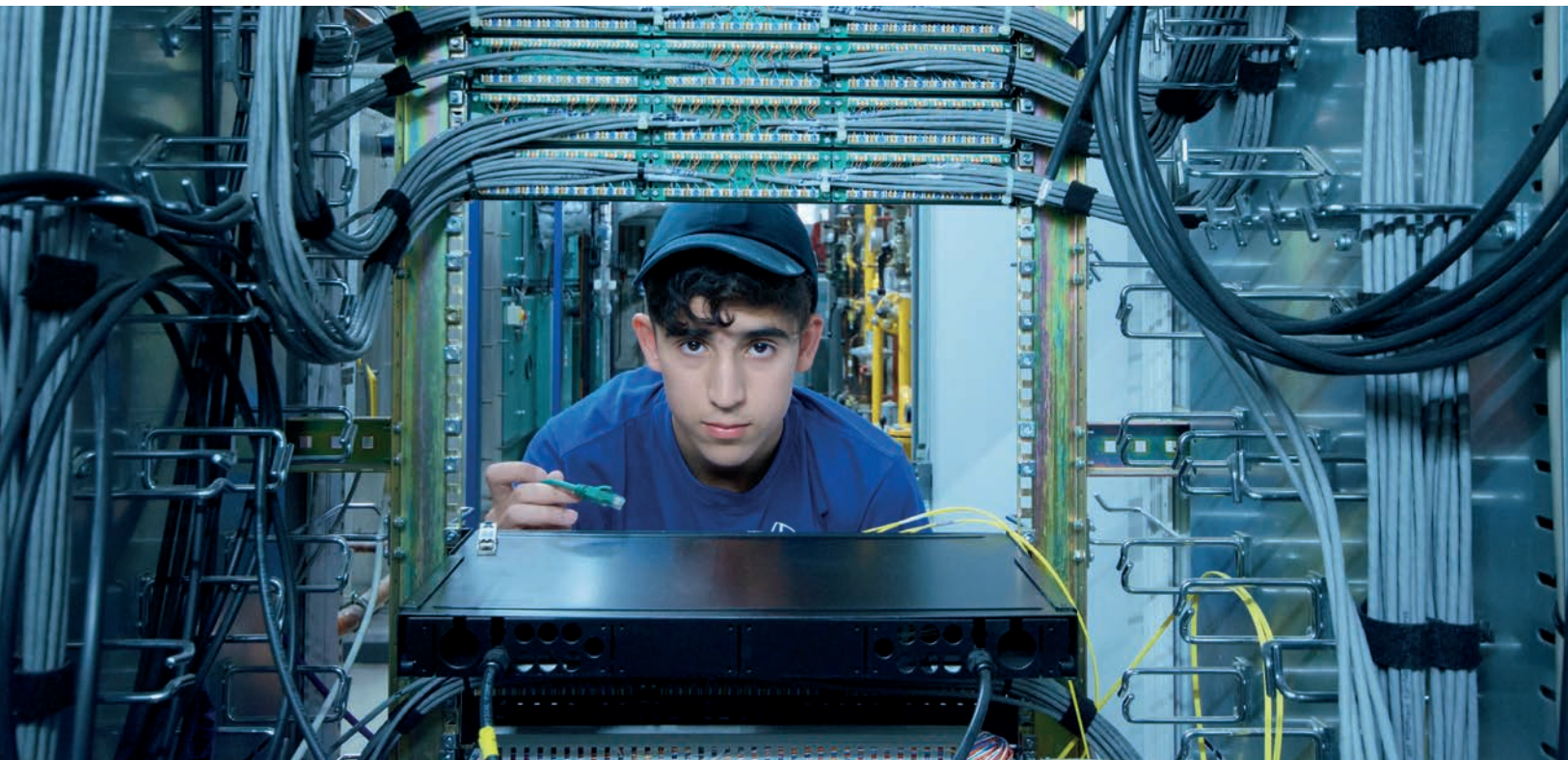

Het succes van Vakschool Technische Installaties

Amsterdamse installateurs pakken beroepsonderwijs aan

Met alleen mopperen op het onderwijs en de overheid los je het tekort aan technisch geschoold personeel niet op. In Amsterdam staken daarom drie installateurs de handen uit de mouwen en richtten de Vakschool Technische Installaties op. Binnen een jaar tijd hebben 55 partners zich aangesloten.

Tekst: Mathilde van Hulzen Fotografie: Industrie

Er waren eens drie installateurs die vonden dat het beroepsonderwijs in de regio Amsterdam niet aansloot op de praktijk: Technisch Buro Klomp, Homij Technische Installaties en Mega Elektra. Omdat ze dachten het zelf beter te kunnen, wilden ze een vakschool beginnen. De drie installateurs gingen praten met de gemeente Amsterdam, maar die vond dat ze eerst moesten overleggen met de bestaande vmbo-scholen. Martin de Haan, programmamanager van de Vakschool Technische Installaties, werkte destijds als opleidings-

manager Elektrotechniek & Installatietechniek bij het ROC Amsterdam. Zo kwam hij in gesprek met de drie initiatiefnemers en raakte vanaf het begin betrokken bij de vakschool. 'De gemeenteraad had in die tijd een rangorde met de belangrijkste branches in de stad; techniek nam daarbij een dertiende plaats in. De sector stond dus niet bepaald op het netvlies. De techniekopleidingen van het ROC zijn toen in gesprek gegaan met de gemeenteraadsleden, want in hun ogen maakt techniek juist al die andere activiteiten in de stad mogelijk. Techniek kun je zien als de humuslaag van de stad, de grond waar alles op groeit.'

Ingewikkeld

Naar aanleiding van die gesprekken startte Amsterdam met het Masterplan Techniek en kwam er geld om kinderen in brede zin enthousiast te maken voor techniek en om ze goed op te leiden. Tegelijkertijd zette het ministerie van Onderwijs het Regionale Investeringsfonds op voor het middelbare beroepsonderwijs. Het

Masterplan ontwikkelde zich door naar publiek-private samenwerkingen en dankzij het fonds zijn beroeps-onderwijs en het bedrijfsleven inmiddels beter met elkaar verbonden. Zeven jaar nadat de eerste plannen werden bedacht heeft de Vakschool Technische Installaties met subsidie van het ministerie in april 2017 echt een start kunnen maken. Met negentien bedrijven en tien scholen.

Volgens De Haan is het niet verwonderlijk dat het zo lang heeft geduurd voordat de vakschool tot stand kwam. 'De technische installatiebranche is ingewikkeld en complex. Het is moeilijk om mensen op een lijn te krijgen. Installatiebedrijven zijn concurrenten van elkaar, maar als het om onderwijs of grote opdrachten gaat, kunnen ze niet zonder elkaar. De kerngroep die de vakschool ontwikkelde, heeft gezegd: 'we moeten blijven praten en niet weggelopen, totdat we eruit zijn. Want er komen enorme tekorten op de arbeidsmarkt aan en er vallen gaten in onze kennis als we dit niet doen. We moeten dus samen naar oplossingen zoeken.' We zijn er trots op dat dit is gelukt en dat we de uren en middelen hebben om onze doelstellingen te realiseren. Inmiddels hebben we 55 partners; installatiebedrijven, onderwijsinstellingen, brancheverenigingen en Otib. En de drie oorspronkelijke deelnemers zijn nog steeds nauw bij de vakschool betrokken.'

Kloof

De technische branches in de regio Amsterdam kampen met een drietal problemen die ook elders in Nederland spelen. Op de eerste plaats is er een tekort aan goed geschoolde technici. Daarnaast kiezen minder jongeren voor een technische opleiding. Ten derde is er een kloof tussen het opleidingsniveau van de beroepsopleidingen - en daarmee de vaardigheden en de kennis van leerlingen - aan de ene kant, en aan de andere kant de kwaliteitseisen van technische bedrijven en de behoefte aan innovatie bij opdrachtgevers.

Precies in dat gat springt de Vakschool Technische Installaties. De stichting heeft twee doelen: de technische professional van de toekomst opleiden en het installatievak promoten onder jongeren. Concreet wil de vakschool ervoor zorgen dat de komende jaren minstens 600 vmbo-leerlingen workshops gaan volgen bij verschillende installatiebedrijven in de regio Amsterdam. Minstens 800 mbo-studenten gaan naar speciale skills-courses en vijftig werkzoekenden krijgen praktijkopleiding en worden doorgeleid naar een betaalde baan. Daarnaast worden er techniekteams opgezet die bedrijven en scholen met elkaar gaan verbinden. Het doel om binnen twee jaar ruim vijftig bedrijven en scholen partner te maken van de vakschool, is dus inmiddels behaald.

'Nog belangrijker dan die doelstellingen vinden we het BètaMentality-model dat is ontwikkeld door het

Platform Bèta Techniek op basis van onderzoek door Young Works', vertelt De Haan. 'Daaruit blijkt dat bijna negentig procent van alle jongeren best interesse heeft in techniek, ook al koesteren de ouders vaak nog vooroordelen. Maar scholen en bedrijven richten zich met hun promotie op een te kleine groep, namelijk degenen die praktisch met bèta aan de slag willen. Die leerlingen zitten al op een techniekschool. Je hebt echter ook een grote groep jongeren die carrière wil

maken. Ook dat kan heel goed in de techniek. En je hebt de mensgerichte generalisten, die de wereld willen verbeteren en mensen willen helpen. Zij voelen zich aangesproken door thema's als duurzaamheid en de energietransitie. Ook non-bèta's, zoals een gymleraar of docent Nederlands, kunnen

leerlingen enthousiast maken voor techniek. Die drie laatste groepen worden in de werving en promotie vaak vergeten. Daarom geven wij trainingen op scholen waarbij die groepen ook aan bod komen.'

600

'De vakschool wil minstens 600 vmbo-leerlingen workshops laten volgen bij verschillende installatiebedrijven in Amsterdam'

Gastlessen

De vier techniekteams van de vakschool gaan zich richten op de ontwikkelen van leerlijnen die aansluiten bij de arbeidsmarkt en het verminderen van het tekort aan docenten. Twee teams zijn gericht op W- en E-installaties, een ander team focust op Bim in het onderwijs en op Bol-opleidingen op niveau 4.

'Door de positieve beeldvorming hebben die opleidingen momenteel een enorme aantrekkingskracht. De in-

Vier tips van Martin de Haan voor het opzetten van een vakschool

1. Gewoon doen. Probeer niet zelf het wiel uit te vinden, maar kijk of je ergens kan aanhaken, leren, en doe het dan op je eigen manier. Er bestaan allerlei netwerkorganisaties die informatie en kennis uitwisselen. Probeer alle partijen zoveel mogelijk met elkaar te verbinden.
2. Betrek gemeente en provincie bij de plannen. Zij weten waar welke projecten lopen. Zoek die op en blijf met elkaar praten. Kijk naar wat er elders gebeurt en waar je iets van kunt opsteken.
3. Schets een idee van waar je heen wilt, maar bepaal niet hoe die toekomst er precies uitziet. Het gaat niet om maakbaarheid, maar om samen iets creëren. Want dan ben je samen verantwoordelijk voor wat je doet.
4. Denk groot, begin klein.

stroom is met tien procent gegroeid. Ongeveer tachtig procent van die leerlingen stroom echter door naar het hbo, dus dat gaat het tekort op mbo-niveau niet oplossen. Instroom op niveau 2 is dus belangrijk. Daarin moet de branche gaan investeren met opleidingen en werving. Zodat mbo'ers de kans krijgen om bij te leren.' Het vierde team heeft een project opgestart om medewerkers bij installatiebedrijven de benodigde pedagogische vaardigheden bij te brengen, zodat ze gastlessen kunnen geven bij opleidingen en hun actuele kennis kunnen overdragen. In september start daartoe bij de Hogeschool van Amsterdam een door de vakschoolpartners ontwikkelde leergang. De vakschool probeert ook de instroom te bevorderen. 'Dat is nog ontzettend zoeken. We proberen kinderen en jongeren zoveel mogelijk in aanraking te brengen met de branche en de bijbehorende opleidingen. Enthousiast maken, erop attenderen, is heel belangrijk. Want kinderen kiezen wat ze kennen en wat hun ouders of leerkrachten kennen. We houden daarom gastlessen, open dagen en verzorgen excursies; van basisschool tot hbo. Alles om techniek zichtbaar te maken.'

Lastig is het ook om met het oog op een minder florissante economie in de toekomst het aantal stageplaatsen te behouden. Wat wel goed lukt, is het delen van opleidingslocaties bij bedrijven en scholen in de regio. Dit wordt de Technische Installatie Campus genoemd. 'We laten het klassieke plaatje van het klaslokaal los. De campus is dus de hele metropool Amsterdam.'

Duurzaam samenwerken

Tot slot is er de aandacht voor ondernemerschap, zowel bij monteurs als bij degenen die tijdens de crisis voor zichzelf zijn begonnen. 'De grote vraag is: hoe ziet ons beroep eruit in de toekomst? We weten zeker dat de markt altijd in beweging zal blijven, dat technische ontwikkelingen doorgaan en dat medewerkers zich moeten blijven ontwikkelen. Van puur installeren gaan

Martin de Haan (links) bezegelt met Donald Huigen van het AMC de aansluiting van het AMC als 50° partner van Vakschool Technische Installaties.

we naar meer adviseren. Dat moet je terugvinden in de opleidingen. Maar niemand heeft een glazen bol!' De Haan hoop dat de vakschool over vier jaar niet meer nodig is voor alle betrokken partijen om samen onderwijs te maken. 'Wij bouwen nu bruggen en organiseren ontmoetingen en bijeenkomsten. Uiteindelijk moeten we zover komen dat deze samenwerking het nieuwe normaal wordt. Op een duurzame manier met elkaar samenwerken, in het besef dat we niet zonder elkaar kunnen. De vakschool is dus een sluitstuk en tegelijkertijd een nieuw begin.' <

Meer informatie: www.vtiamsterdam.nl.

Jongeren in contact brengen met techniek is erg belangrijk.

